

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

5. Vtrum sustinuerit omnes passiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

bant ad defectum scientiae uel gratiae aut etiam uirtutis. Non autem illas, quae pertinent ad iniuriam ab exteriori illatam: quoniam, ut dicitur Hebraeo. duodecimo sustinuit crucem, confusione contempta.

Ed. ca. 3. & 4. tom. 6.

AD TERTIUM dicendum, quod (sicut Augustinus * dicit 14. contra Faustum) peccatum maledictum est, & per consequens uis & mortalitas ex peccato proueniens. Caro autem Christi mortalis fuit, si multitudinem habens carnis peccati, & propter hoc Moyses eam nominat maledictum: sicut, & Apostolus nominat eam peccatum, dicens secundo ad Corinth. 5. Eum, qui non nouerat peccatum, pro nobis peccatum fecit, scilicet propter penam peccati. Nec ideo maior inuidia est, quia dixit, Maledictus est a Deo: nisi enim Deus peccatum odisset, non ad eam suscipiendam atque tollendam filium suum mitteret. Confitere ergo maledictum suscepisse pro nobis, quem confiteris mortuum esse pro nobis. unde ad Galat. tertio dicitur, Christus non redemit de maledicto legis, factus pro nobis maledictum.

ARTICVLVS V.

¶ Super quæst. quadragesima sexta articulum quintum.

Utrum Christus omnes passiones sustinuerit.

inf. q. 48. a. 2

h. io. in 2. fo. a prim. lib.

Ar. 3. huius q.

Titulus de passionibus corporibus ab extrinseco illatis intelligitur, ut in corpore articuli Auctor explicat. Sicut enim duo genera passionum: quaedam spirituales: ut decipi, priuari uirtute, & huiusmodi, quae longe fuerunt a Christo: quia derogarent perfectioni anime ipsius: quaedam corporales: & haec sunt duplices: quaedam ab intrinseco, ut aegritudines corporales, & de his non est quaestio: quoniam non decuit Christum infirmari, sed factum fuit ab extrinseco habere passiones naturales absque aegritudine: ut famam, uitium lassitudinem quo ad corpus & tristitiam, timorem, & huiusmodi quo ad partem sensitivam anime: quaedam uero ab extrinseco: siue sunt pure corporales ut flagella confosio, & huiusmodi, siue aliquantulisper spirituales, ut infamari, & huiusmodi. Et similiter siue extrinsece ut spoliari: & huiusmodi siue intus, ut tristari ex sensibus & obiectis: de his enim quae ab extrinseco inferri possunt passionibus absque spiritali damno in ani-

AD QUINTUM sic proceditur. Videtur, quod Christus omnes passiones sustinuerit. Dicitur Hila. * 10. de Trin. Unigenitus Dei ad peragendum mortis suae sacramentum, consummasse se omne humanarum generum passionum testatur, cum inclinato capite emisit spiritum. Videtur ergo quod omnes passiones humanas sustinuerit. ¶ 2. Præter. illa. 5. d. f. Ecce intelliget seruus meus, & exaltabitur, & eleuabitur, & sublimis erit ualde, sicut obstupuerunt super eum multi, sic inglorius erit inter uiros aspectus eius, & forma eius inter filios hominum: sed Christus est exaltatus secundum hoc, quod habuit omnem gratiam & omnem scientiam, pro quo super eum multi admirantes obstupuerunt, ergo uidetur quod inglorius fuerit, sustinendo omnem passionem humanam. ¶ 3. Præter. Passio Christi ordinata est ad liberationem hominis a peccato, ut supra dictum est: sed Christus uenit liberare homines ab omni genere peccatorum, ergo debuit pati omne genus passionum. SED CONTRA est, quod dicitur Io. 9. quod milites primi quidem fregerunt crura, & alterius, quod crucifixus est cum eo: ad Iesum autem cum uenissent, non fregerunt eius crura. non ergo passus est omnem humanam passionem. RESPON. Dicendum, quod passiones humanae possunt considerari dupliciter. Vno modo, quan-

Et tum ad speciem, & sic non oportuit Christum pati omnem passionem, quia multae passionum species sibi inuicem contrariantur, sicut combustio in igne, & submersio in aqua. Loquimur enim nunc de passionibus ab extrinseco illatis, quia passiones ab intrinseco causatas (sicut sunt aegritudines corporales) non decuit eum pati, ut supra dictum est. * Sed secundum genus passus est omnem passionem humanam, quod quidem potest considerari tripliciter. Vno modo ex parte hominum, a quibus passus est. Passus est enim aliquid & a gentilibus & a Iudaeis & a masculis & a feminis, ut patet de ancillis accusantibus Petrum. Passus est etiam & a principibus & a ministris eorum & popularibus, secundum illud Psalmi secundi. Quare fremuerunt gentes, & populi meditati sunt inania: Astiterunt reges terrae, & principes conuenerunt in unum aduersus dominum, & aduersus Christum eius. Passus est etiam a familiaribus & notis, sicut patet de Iuda eum prodente, & Petro ipsum negante. Alio modo, patet idem ex parte eorum, in quibus homo potest pati. Passus est enim Christus in suis amicis, eum deserentibus: in fama, per blasphemias contra eum prolatas, in honore & gloria per irrisiones & contumelias ei illatas, in rebus, per hoc quod etiam uestibus spoliatus est: in anima per tristitiam, tedium, & timorem in corpore per uulnera & flagella. Tertio potest considerari quantum ad corporis membra. Passus est enim Christus in capite pungentium spinarum coronam, in manibus & pedibus fixationem clauorum, in facie alapas & spura, & in toto corpore flagella. Fuit etiam passus secundum omnem sensum corporeum, secundum tactum quidem, flagellatus & clauis confixus, secundum gustum, felle & aceto potatus, secundum olfactum, in loco foetido cadauerum mortuorum qui dicitur caluarie appensus patibulo, secundum auditum laceffit uocibus blasphemantium & iridentium, secundum uisum, uidens matrem & discipulum, quem diligebat, & res. AD PRIMUM ergo Dicendum, quod uerbum illud Hilar. est intelligendum, quantum ad omnia genera passionum, non autem quantum ad omnes species. AD 1. dicendum, quod simi-

ma patientis, quaestio est, ut unico uerbo dicatur. ¶ In corpore est una distinctio bimembris cum duabus conclusionibus in ista ipsa membra distinctio, interiecta explanatione tituli. Distinctio est. Passiones humanae ab extrinseco possunt considerari dupliciter, uel secundum species, uel secundum genus. Prima conclusio: Non oportuit Christum pati omnem humanam passionem, secundum speciem. Probatur, quia multae earum sunt contrariae, ut patet. Secunda conclusio est: Christus passus est omnem humanam passionem, secundum genus. Probatur tripliciter: & ex parte generalitatis conditionum agentium a quibus, & rerum in quibus, & membrorum secundum quae passus est. ¶ Aduerte hic primo, quod Auctor humariter pertransit generalitatem passionum Christi, nam si ad multum dinumeranda essent omnes conditiones passionum eius & differentiarum, humanum ingenium forte deficeret. Clare siquidem liquet, quod passus est iudicialiter & extra iudicialiter, a iudicio ecclesiastico & seculari, passus est obiectione superbiae, blasphemiam, seductionis, ambitionis, rebellionis Caesaris, usurpationis diuinae, passus est a testibus falsis, & a propria confessione occasionaliter: passus est ut malus, & ut stultus passus est a uiris imoioris secundum legem Dei [ut pote non inuocantibus in praetorium, & uacantibus operibus misericordiae actualiter] & a sceleratis, passus est & simpliciter, & comparatiue ad Barabbam. Et breuiter ad pelagus passionum harum contemplatio ingressum dans, noua semper adiciet. ¶ Aduerte secundo, quod ad litteram Christus generalitatem passionum suscepit, ut uniuersum quo ad mala deficeret,

ita quod sicut uerbu
diuinam suscipien-
do humanam natu-
ram assumpsit quo-
dammodo totum
uniuersum, quo ad
bona (pro quanto
in homine omnes
creaturae quodammo-
do inueniuntur, ut
in principio huius li-
bri declarauimus)
ita suscipiendo mala
hominum in genera-
litate suarum passio-
num, desinit totum
uniuersum, quo ad
mala, in malo enim
hominis omnia ma-
la quodammodo in-
ueniuntur, ut omnino
impletum conspicia-
mus, quod sic Deus
dilectum mundum, &
secundum bona, &
secundum mala, ut
solum suum unigeni-
tum daret. Prodest
autem malorum hu-
manorum tanta digni-
tas humano generi
uide: quoniam ma-
lorum incurus post
Acte peccatum in-
uitabilis est & neces-
sarius in uia uirtutis
ambulantibus ad ca-
lestem patriam. Na-
turaliter autem ex-
tra fugibilia tristitiaque
sunt mala, & proprie-
rea aeterna dura quo di-
citur uia uite, sed ubi
absumpta a uerbo
Dei in propria per-
sona mala sunt, desi-
ficata proculdubio
sunt, & inde reddi-
ta sunt desiderabilia
super aurum & lap-
idem pretiosum,
cum non habentur,
& dulciora super me-
& fauim, cum ha-
bentur, ut gesta mar-
tyrum testantur, di-
cetium, hoc est quod
semper optauit, has
epulas ego semper o-
ptauit: uideor mihi
quod super roseos
flores incedam, &c.
Et hinc uirtutis uia
patiendō mala, facta
est humano generi
amabili desiderabi-
lis, atque delectabilis
secundum seipsam:
sed animalis homo
non percipit quae
Dei sunt: palato, n.
non sano pena est pa-
nis, qui sano est sua-
uis, & oculis aegris
odiosa lux, quae puris
est amabilis.

litudo ibi attenditur, non quan-
tum ad numerum passionum &
gratiarum: sed quantum ad ma-
gnitudinem utriusque: quia sicut
sublimis est in donis gratiae su-
per alios, ita deiectus est infra alios
per ignominiam passionis.

AD TERTIUM Dicendum, quod
secundum sufficientiam, una mi-
nima passio Christi sufficeret ad
redimendum genus humanum
ab omnibus peccatis, sed secundum
conuenientiam, sufficiens fuit quod
pateretur omnia genera passio-
num, sicut iam dictum est.

ARTICULVS SECVNDVS
Vtrum dolor passionis Christi fuerit
maior omnibus doloribus.

AD SEXTVM sic proceditur.
Videtur, quod dolor passio-
nis Christi non fuerit maior om-
nibus aliis doloribus. Dolor enim
patientis augetur secundum graui-
tatem & diuturnitatem passio-
nis: sed quidam martyres graui-
ores passionibus & diuturniores sus-
tinuerunt, quam Christus, sicut patet
de Laurentio, qui est asatus in
eraticula, & de Vincetio, cuius car-
nes sunt unguis ferreis laceratae.
ergo uis quod dolor Christi patien-
tis non fuerit maximus.

¶ 2 Præ. Virtus mentis est miti-
gatua doloris, intantum quod
Stoici posuerunt, tristitiam in ani-
mum sapientis non cadere, &
Aristo. posuit, quod uirtus mora-
lis medium tenet in passionibus:
sed in Christo fuit perfectissima
uirtus mentis. ergo uidetur quod
in Christo non fuerit maximus
dolor.

¶ 3 Præ. Quanto aliquod patiens
est magis sensibile, tanto maior se-
quitur dolor passionis: sed anima
est sensibilior, quam corpus, cum
corpus sentiat ex anima. Adami
etiam in statu innocentie uidef
corpus sensibilius habuisse, quam
Christus, qui assumpsit corpus
humanum cum naturalibus defe-
ctibus, ergo uidetur quod dolor
aie patiens in purgatorio uel in
inferno, uel etiam dolor Ade, si
passus fuisset, maior fuisset quam
dolor passionis Christi.

¶ 4 Præ. Maioris boni amissio
causat maiorem dolorem: sed pec-
cator peccando amittit maius bo-
num, quam Christus patiendō,
quia uita gratiae est melior quam
uita naturae. Christus etiam qui
amissit uitam, post triduum resur-
recturus, minus aliquid amississe

A uidetur, quam illi qui amittunt
uitam permanfuri in morte. ergo
uidetur, quod dolor Christi
non fuerit maximus dolorum.

¶ 5 Præ. Innocentia patientis di-
minuit dolorem passionis: sed
Christus innocenter est passus,
secundum illud Hier. 11. Ego au-
tem quasi agnus mansuetus, qui
portatur ad uictimam, ergo uide-
tur quod dolor passionis Christi
non fuerit maximus.

¶ 6 Præ. In his, quae Christi sunt,
nihil fuit superfluum: sed mini-
mus dolor Christi sufficeret ad
finem salutis humanae: habuisset
enim infinitam uirtutem ex per-
sona diuina, ergo superfluum
fuisse assumere maximum do-
lorem.

SED CONTRA est, quod Thren.
1. dicitur ex persona Christi, At-
tendite, & uidete, si est dolor si-
cut dolor meus.

RESPON. Dicendum, quod si-
cut supra dictum est *, cum de
defectibus assumptis a Christo a-
geretur, in Christo: patiente fuit
uerus dolor, & sensibilis, qui ca-
tur ex corporali nocuo, & dolor
interior, qui causatur ex apprehen-
sione alicuius nocuenti, qui tri-
stia dicitur. Uterque autem dolor in
Christo fuit maximus inter do-
lores praesentis uitae: quod quidem contingit pro-
pter quatuor. Primo quidem, propter causas do-
loris, nam doloris sensibilis causa fuit laesio
corporalis quae acerbiter habuit, tum pro-
pter generalitatem passionis, de qua dictum est *,
tum etiam ex genere passionis, quia mors confixo-
rum in cruce est acerbissima, quia configuntur in
locis neruosis & maxime sensibilibus, sicut in manibus
& pedibus, & ipsum pondus corporis pendenti co-
ntinue auget dolorem: & cum hoc etiam est doloris
diuturnitas, quia non statim moriuntur, sicut hi qui
gladio interficiuntur. Doloris autem interioris causa
fuit primo quidem, omnia peccata humani generis
pro quibus satisfaciebat patiendō, unde ea quasi si-
bi ascribit dicens in Psal. 21. Verbo delictorum meo-
rum. Secundo, specialiter casus iudaeorum, & alio-
rum in eius morte delinquentium, & praecipue disci-
pulorum, qui scandalum passi sunt in Christi pas-
sione.

Tertio, etiam amissio uita corporalis, quae natura-
liter est horribilis humanae naturae. Secundo, potest
magnitudo doloris eius considerari ex perceptibi-
litate patientis, & secundum animam, & secundum
corpus. Nam & secundum corpus erat optime com-
plexionatus, cum corpus eius fuerit formatum mi-
raculose operatione spiritus sancti, sicut & alia, quae
per miracula facta sunt, fuerit aliis potiora (ut Chry-
so. * dicit de uino, in quod Christus aquam conuer-
tit in nuptiis) & ideo in eo maxime uiguit sensus
tactus, ex cuius perceptione sequitur dolor: anima
etiam secundum uires interiores, efficacissime apprehen-
dit omnes causas tristitiae. Tertio, magnitudo doloris
Christi patientis potest considerari ex doloris & tristi-
tiae puritate. Nam in aliis patientibus mitigatur tristi-
tia interior, & etiam dolor exterior, ex aliqua confi-
deratione

¶ In corpore dicitur.
Primo, testamur in
Christo, exterior, & inte-
rior. Secundo, respō-
detur quae unico
conclusioni, tunc ergo
dolor in Christo fuit
maximus sup omnes
praesentis uitae.
Probatur ex quatuor
simul iunctis, s. ex
causis, ex patiente,
ex puritate doloris,
& ex quantitate pro-
portionata ad finem.

¶ Vbi uidere facile
potest, quod in nullo
alio dolore humano
concurrentia, ade-
quare aut etiam app-
propinquare possit
ad haec. Et de tertio
quidem & quarto co-
stat, quod in aliis lo-
cum habere non pos-
sunt, secundum quo-
que ad perceptionem
efficacissimam om-
nium causarum tristi-
tiae, procul etiam ab
aliis est, in primo
quoque duo sunt in
accessibilia, tristitia
ex omnibus peccatis
humani generis,
& amissio corpora-
lis uita diuine perso-
nae, & tam excellen-
tis animae.

q. 15. a. 5. & 6.

q. 15. & 2. p. c.

Ho. 2. in 10.
a. med. illi
to m. 3.

q. 15. & 2. p. c.

q. 15. & 2. p. c.

q. 15. & 2. p. c.

q. 15. & 2. p. c.

q. 15. & 2. p. c.

q. 15. & 2. p. c.

¶ Super quæstio. 16.
articulum sextum.

¶ Titulus, ut so-
nat, intelligen-
dus est.